

Kommunrevisorerna granskar

Delårsbokslut Umeå kommun 2021

2021-10-26

Angående granskningen

Revisionsuppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag och revisorerna är direkt ansvariga inför kommunfullmäktige och därmed indirekt inför medborgarna genom den representativa demokratin. Revisionen har uppdrag att granska de verksamheter som styrelser, nämnder och kommunala bolag bedriver.

I formell mening är varje revisor en egen myndighet, men i det praktiska revisionsarbetet sker arbetet gemensamt.

Ytterst syftar revisionen till att undersöka om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

- Revisorernas uppdrag regleras i kommunallag, aktiebolagslag, god revisionsordning, ägardirektiv och reglemente.
- Revision ska utföras på ett oberoende sätt.
- Revisorerna genomför grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning och fördjupade granskningar.

Revisorerna ska därför objektivt, opartiskt och sakligt, självständigt granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Revisorerna ska också bedöma om de förtroendevalda ledamöterna i nämnder och styrelser har tillräcklig styrning och kontroll över verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet.

Revisorernas uttalanden och bedömningar finns i revisionsberättelser och granskningsrapporter. En ambition i revisorernas arbete är att deras rekommendationer i samband med granskning ska kunna användas av verksamheterna för att åstadkomma effekter i deras förbättringsprocess.

Kontaktuppgifter

Om kommunrevisorernas uppdrag
kommunrevisionen@umea.se

Ordförande i kommunrevisionen
Ewa Miller, ordförande
ewa.miller@umea.se

Umeå Kommun

Granskning av delårsbokslut 2021

Innehåll

1. Sammanfattande bedömning	2
2. Inledning	2
3. Kommunens resultat och balansräkning.....	2
3.1 Resultaträkning	2
3.2 Balansräkning	4
3.3 Materiella anläggningstillgångar	5
3.4 Leasing	6
3.5 Kortfristiga skulder	6
3.6 Exploateringsfastigheter.....	6
3.7 Sammanställda räkenskaper	6
3.8 Bedömning.....	6
4 Övergripande kommentarer kring förvaltningsberättelsen.....	7
4.1 Händelser av väsentlig betydelse.....	7
4.2 Kommunens förväntade utveckling	7
4.3 Helårsprognos i förhållande till budget	7
4.4 Bedömning av prognos rörande balanskravsresultatet.....	8
4.5 Bedömning.....	8

1. Sammanfattande bedömning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har vi översiktligt granskat Umeå kommuns delårsrapport per 31 augusti 2021. De väsentligaste slutsatserna i granskningen sammanfattas enligt följande:

- Bokslutsdokumentationen bedöms vara tillräcklig. Bortsett från att kommunen inte följer RKR R5 om Leasing så indikerar granskningen av resultat- och balansräkningar inte att det föreligger några väsentliga fel vad gäller resultat och ställning för perioden.
- Förvaltningsberättelsen innehåller de delar som stipuleras i lag och rekommendation från Rådet för kommunal redovisning.
- Vi bedömer att kommunstyrelsen har svåra förutsättningar att bedöma huruvida god ekonomisk hushållning uppnås. Vår bedömning bygger på att inget av fullmäktiges fem inriktningsmål är uppfyllt vid delåret och endast ett mål prognosticeras vara uppfyllt för helåret. Vidare noteras att två finansiella mål inte följs upp vid delåret, varav ett inte heller följs upp för helåret. Vår bedömning är därmed att delårsrapportens styrande effekt blir begränsad.

2. Inledning

En översiktlig granskning av kommunens delårsrapport per 2021-08-31 har utförts i enlighet med god revisionssed i kommunal sektor samt med beaktande av bestämmelserna i kommunallagen och den kommunala bokförings- och redovisningslagen. Granskningen är således begränsad i jämförelse med den granskning som genomförs av ett årsbokslut.

3. Kommunens resultat och balansräkning

Vi har översiktligt granskat resultatutfallet per 31 augusti 2021 samt analyserat större budgetavvikelser och förändringar mot föregående års delårsrapport. Vi har även tagit del av redovisad prognos avseende helåret 2021. Med utgångspunkt från vår väsentlighets- och riskanalys har vi granskat delårsrapportens resultat- och balansräkningar. Nedan ges kommentarer till väsentliga resultat- och balansposter för vilka vi gjort iakttagelser.

3.1 Resultaträkning

Umeå kommun redovisar per 31 augusti 2021 ett positivt resultat om 582 MSEK (366 MSEK). Resultatet är en förbättring mot samma period föregående år med 216 MSEK. Prognosen för helåret uppgår till totalt till 504 MSEK, vilket överstiger det budgeterade resultatet om 79 MSEK.

Kommunens intäkter har ökat med +258 MSEK jämfört med samma period föregående år och uppgår till 1 302 MSEK. Ökningen är främst hänförlig till ökade försäljningsintäkter (+72 MSEK) med anledning av starka intäkter från försäljning av elkraft vid Stornorrfors kraftverk samt ökade skatteintäkter (+209 MSEK).

Kommunens kostnader har ökat med 259 MSEK och uppgår till 6 182 MSEK. Förändringen är hänförlig till personalkostnader (+4%), kostnader/utgifter (+5%) samt övriga verksamhetskostnader som ökat med (+5%). Förändringen i övriga verksamhetskostnader är främst hänförliga till ökade kostnader för snöröjning och taksrottning samt förbrukningsinventarier då man köpt in större mängder skyddsmaterial och övrigt medicinskt material

Umeå kommuns resultaträkning per 2021-08-31, T2

Resultaträkning (MSEK)	Budget 2021-08-31	Utfall 2021-08-31	2020-08-31	Förändring mot fg år	Kommentar
Verksamhetens intäkter	975	1 302	1 061	+241	Verksamhetens intäkter består bl.a. av riktade bidrag från staten (541 MSEK), taxor och avgifter (196 MSEK) och Försäljning av verksamhet och elkraft från delägande i Stornorrfors kraftverk (144 MSEK)
Verksamhetens kostnader	-5 722	-5 779	-5 537	-242	Verksamhetens kostnader består till stor del av personalkostnader (3 559 MSEK) samt inköp om (1 259 MSEK).
Avskrivningar	-304	-300	-300	0	Avskrivningarna är oförändrade jmf med samma period föregående år.
Verksamhetens nettokostnader	-5 051	-4 777	-4 777	0	
Skatteintäkter	4 440	4 563	4 354	+209	Skatteintäkterna har ökat med ca 209 MSEK (5%) vilket är hänförligt till att skatteunderlagsprognosen har förbättrats under året. Består både av att slutavräkningen 2020 är förbättrad under 2021 och att prognosen för 2021 har förbättrats, då återhämtningen av Sveriges ekonomi gått snabbare än förväntat.
Generella statsbidrag	801	798	800	-2	De generella statsbidragen består mestadels av inkomstutjämningsbidrag samt kommunal fastighetsskatt. Dessa ligger i paritet med föregående år
Verksamhetens resultat	191	584	377	+207	Det förbättrade verksamhetsresultatet förklaras främst av ökningen från skatteintäktsprognois samt ökad försäljning enligt ovan
Finansiella intäkter	105	94	91	3	Posten avser framför allt ränteintäkter på utlåning och borgensavgifter. Avviker från budget pga minskad utlåning till kommunbolagen
Finansiella kostnader	-118	-96	-101	+5	Minskade kostnader med en minskande låneskuld hos kommunen
Resultat före extraordinära poster	178	582	366	216	Resultat före extraordinära poster är klart högre än föregående år vilket främst är en följd av de ökade skatteintäkter och försäljning enligt ovan
Extraordinära intäkter/kostnader	0	0	0	0	
Periodens resultat	178	582	366	216	Periodens resultat beror på en mängd olika faktorer där flera är relaterade till Corona-pandemin, högre skatteprognos och bättre resultat från försäljning av el

3.2 Balansräkning

Umeå kommuns balansräkning år 2021				
TILLGÅNGAR (MSEK)	2021-08-31	2020-12-31	Förändring	Kommentar
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar	8	10	-2	Minskning till följd av årets avskrivningar.
Byggnader och mark	6 648	6 572	+76	Ökar med färdigställda projekt under året som överstiger gjorda avskrivningar
Maskiner och inventarier	390	372	+18	I nivå med årsbokslutet inga större investeringar har skett.
Pågående projekt	569	544	+25	Pågående projekt ökar i takt med att man fortsätter investera samtidigt som på investeringsprojekt ännu inte blivit färdigställda och därmed inte flyttats till byggnader och mark.
Finansiella anläggningstillgångar				
Värdepapper, andelar samt aktier	347	321	+26	
Långfristiga fordringar	6 867	6 492	+375	Posten består främst av utlåning till koncernbolag.
Summa anläggningstillgångar	14 829	14 311	+518	Ökad omslutning beror främst på ökade investeringar i materiella anläggningstillgångar samt utlåning till koncernföretag.
Omsättningstillgångar				
Förråd och lager	375	234	+141	Ökat med kostnad för exploateringsfastigheter som skall säljas och inköp av skyddsmaterial.
Kortfristiga fordringar	789	697	639	Posten utgörs främst av förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (501MSEK), fordringar avseende statsbidrag (168 mkr) och momsfordran (45 MSEK).
Kassa och bank	1	0	1	Samtliga likvida medel har stämts av mot kontoutdrag från berörda kreditinstitut samt mot engagemangsbesked.
Summa omsättningstillgångar	1 165	932	779	Ökad omslutning kopplat till ökat lager, ökade korta fordringar samt ökade investeringar.
SUMMA TILLGÅNGAR	15 994	15 242	1297	

Umeå kommuns balansräkning år 2021				
EGET KAPITAL OCH SKULDER (mkr)	2021-08-31	2020-12-31	Förändring	Kommentar
Eget kapital	5 120	4531	589	Ökning mot föregående år till följd av årets resultat.
varav årets resultat	582	366	210	
Avsättningar	654	587	67	Ökning till följd av ökade pensionsavsättningar samt tillhörande löneskatt.
Långfristiga skulder				
Övriga långfristiga skulder	8 856	8 760	-279	Avser skuld till Kommuninvest. Avstämt mot engagemangsbesked.
Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder	1 364	1 365	-6	Posten består bl.a. av leverantörsskulder (280 MSEK), upplupna kostnader (164 mkr), upplupna semesterlöner (119 mkr) och personalskatter (182 MSEK).
Summa skulder	10 220	10 125	+95	
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	15 994	15 242	752	

3.3 Materiella anläggningstillgångar

Per den 31 augusti uppgår det pågående investeringarna inom kommunen till 569 MSEK och nyanskaffning under året till 366 MSEK. Vi har inhämtat ett anläggningsregister analyserat förändringarna under året och noterat följande;

Vi har i vår översiktliga granskning kunnat konstatera att arbetet med det nya anläggningsregistret fortskrider och att kommunen, bland annat, åtgärdat problemet med personberoende. Registret kräver dock även fortsatt handpåläggning vid export av data för att generera den information som önskas, men rutinerna har förbättrats på områden så som tidpunkt för färdigställande.

Vår notering om att erhållna bidrag i samband med investeringar i materiella anläggningstillgångar hanteras olika före och efter 2019 kvarstår. Bidrag erhållna efter 2019 aktiveras som skuld och amorteras över den tillhörande anläggningens livslängd medan bidrag erhållna före 2019 minskar anläggningens anskaffningsvärde. Vi rekommenderar dock även fortsatt att kommunen även justerar redovisningen i bidrag före 2019 för att erhålla en konsekvent hantering i redovisningen.

Vi har vid granskning vidare kunnat notera att hanteringen av pågående investeringar innebär utmaningar i rapporteringen. Svårigheter uppstår när investeringsprojekt i kommunens fastigheter, där en verksamhet bedrivs inom en viss nämnd men där leverans även sker till andra nämnders verksamheter så fördelas investeringen på flera objekt i anläggningsregistret. Detta sker exempelvis när investering sker på en skolfastighet som tillhör skolnämnden men där leverans av mat från köket sker till annan verksamhet så som socialnämnden. I dessa fall delas investeringen upp på flera objekt som gör att utfallet av investeringen vid en anläggning kan se mindre ut än den faktiskt är. Vi konstaterar att det, för en medborgare som läser delårsrapporten, kan vara svårt att förstå hur stor den faktiska investeringen vid en anläggning är, men att det är svårt att hitta en optimal lösning på hur investeringen bäst skall presenteras.

3.4 Leasing

Enligt redovisningsprinciperna i delårsrapporten har kommunen, i likhet med årsredovisningarna för 2019 och 2020, reserverat sig för att man inte klarar av att följa Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R4 (Materiella anläggningstillgångar) vad gäller systematisk uppföljning av nyttjandeperioder samt att man inte följer rekommendation, R5 (Leasing).

I rapporten kommenterar kommunen pågående insatser som görs för att komma till rätta med dessa brister i redovisningen via inventering av avtal samt införande av en avtalsdatabas. Arbetet beräknas vara klart under 2022 enligt delårsrapporten.

I och med att kommunstyrelsen bedömer att det finns leasingavtal rörande fastigheter så bedömer vi att det föreligger risk att en uppdaterad redovisning enligt R5 får en väsentlig effekt på kommunens resultat och balansräkning. Storleken på denna påverkan kan vi inte, med utgångspunkt från befintlig information, bedöma i nuläget. Detta då en fullständig avtalsinventering inte avslutats av kommunen. Vi kan således i vår granskning inte konstatera huruvida denna brist har en betydande effekt på räkenskaper eller ej. Vi rekommenderar kommunen att skyndsamt genomföra sin avtalsutvärdering och korrigera den upprättade redovisningen. Vi har för avsikt att nogsamt följa utvecklingen av kommunens åtgärder rörande denna fråga löpande inför upprättandet av årsredovisningen 2021.

3.5 Kortfristiga skulder

I vår granskning av semesterlöneskulden så har vi i likhet med föregående år noterat att rapporten för semesterlöneskulder som genereras ur lönesystemet, även fortsatt justeras innan bokning sker i huvudboken. Avsikten är enligt ekonomifunktionen att i samarbete med systemleverantören framarbete en rapport som inte kräver korrigering innan bokning för att förenkla rutinen. Rapporten är beställd och leverans inväntas. Inga förändringar har skett i detta avseende under 2021.

3.6 Exploateringsfastigheter

Vi har under vår granskning noterat att hanteringen av exploateringsfastigheter inte sker helt i enlighet med RKR när utgifter för planering och förstudier ej kostnadsförs. Kommunen har under året initierat ett projekt för förbättring av rutinerna kring denna hantering och avser under 2022 fullfölja detta för att säkerställa en korrekt hantering. Vi har för avsikt att nogsamt följa kommunen åtgärdsarbete.

3.7 Sammanställda räkenskaper

Vi konstaterar att Umeå kommun redovisar sammanställda räkenskaper i delårsrapporten vilket är positivt. Vi vill här upplysa om att de sammanställda räkenskaperna i delårsrapporten endast varit föremål för en översiktlig analys. De sammanställda räkenskaperna kommer särskilt granskas i samband med årsbokslutet 2021.

3.8 Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning har det, bortsett från vad som noteras om redovisning av leasing enligt RKR R5 ovan, inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att det upprättade delårsbokslutet inte, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 augusti 2021 samt av dess finansiella resultat för perioden januari-augusti 2021.

4 Övergripande kommentarer kring förvaltningsberättelsen

Kommunen ska enligt Lag om kommunal bokföring och redovisning (13 kap) i sin delårsrapport avge en förenklad förvaltningsberättelse.

4.1 Händelser av väsentlig betydelse

Förvaltningsberättelsen innehåller ett avsnitt som tar upp ett antal händelser som kommunstyrelsen bedömer vara av väsentlig betydelse. Av rapporten framgår att perioden har i hög utsträckning präglats av COVID19-pandemin som under perioden påverkat samtliga nämnder och bolag. Fokus har varit att hantera effekter av pandemin och åtgärder som syftar till att minska smittspridning, minska oro och värna arbetsmiljön. Flera av kommunens verksamheter har fortsatt hålla stängt eller bedrivits i begränsad omfattning under perioden.

Överlag innehåller redovisningen en tydlig beskrivning av hur händelserna påverkat kommunens verksamhet och ekonomi. Likaså specificeras i regel när i tid som händelser av väsentlig betydelse skett (Rådet för kommunal redovisning rekommenderar att händelserna ska ha skett under delårsperioden eller efter dess slut, men innan delårsrapporten upprättas).

4.2 Kommunens förväntade utveckling

Kommunstyrelsen lämnar i delårsrapporten tydliga upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet. Redovisningen utgår från fullmäktiges utgångspunkter för god ekonomisk hushållning: "God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer."

Kommunstyrelsens bedömning mot bakgrund av den prognos som ges i delårsrapporten är att god ekonomisk hushållning delvis nås för kommunen för helåret 2021. Bedömningen utgår från att kommunfullmäktiges fem inriktningsmål bedöms vara delvis uppfyllda för perioden januari–augusti och att endast ett av dem (kring digitalisering) prognostiseras vara uppfyllt för helåret. Av kommunfullmäktiges tre finansiella mål följs endast "Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till lägst 1 procent" upp vid delåret och bedöms av kommunstyrelsen vara uppfyllt. För helåret prognostiseras två finansiella mål bli uppfyllda. För målet "Låneskulden per invånare ska plana ut 2026 för att sedan minska" saknas mätvärde för såväl delåret som helåret.

I delårsrapporten framhåller kommunstyrelsen att ett arbete pågår med syfte att åtgärda brister i kommunens målstyrning för kommunkoncernen som helhet, vilket beräknas få fullt genomslag under 2023. Kommunstyrelsen kan därför inte i delårsrapporten bedöma om god ekonomisk hushållning kommer att nås fullt ut för kommunkoncernen för 2021.

4.3 Helårsprognos i förhållande till budget

Av redovisningen framgår tydligt hur periodens resultat och helårsprognosen förhåller sig till fastställd budget. Helårsprognosen för kommunkoncernens resultat beräknas till 748 mnkr (561 mnkr). Kommunens prognosticerade resultat (exklusive bolagen) uppgår till 484 mnkr (323 mnkr), vilket är 161 mnkr högre än resultatet föregående år. Det prognosticerade resultatet innebär en positiv budgetavvikelse på 405 mnkr och förklaras främst av:

- försäljning av exploateringsmark
- ökade intäkter från kraftverksamheten i Stornorrfors
- ökade bidrag från staten i pandemin för utbildning och omsorg
- ökade kostnader för skyddsmaterial i pandemin

- ökade kostnader för snöröjning under 2021
- minskad verksamhet inom delar av omsorg och utbildning i pandemin
- högre skatteintäkter än förväntat
- något sämre finansnetto

4.4 Bedömning av prognos rörande balanskravsresultatet

För att uppfylla kommunallagens balanskrav ska kommunernas intäkter överstiga kostnaderna. I delårsrapporten redogör kommunen för periodens resultat mot balanskravet. Umeå kommun redovisar ett positivt balanskravsresultat (582 mnkr) efter årets åtta första månader. Kommunstyrelsen prognostiserar att kommunen kommer att redovisa ett positivt balanskravsresultat (484 mnkr) för helåret 2021.

4.5 Bedömning

Granskningen visar att förvaltningsberättelsen innehåller de delar som stipuleras i lag och rekommendation från Rådet för kommunal redovisning. Överlag är redovisningen tydlig med en tillräcklig detaljeringsgrad.

Vi delar kommunstyrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning bara delvis nås för kommunen för helåret 2021 och vill framhålla att det finns utvecklingsområden kopplat till förutsättningar att bedöma måluppfyllelse för såväl verksamhets- som finansiell mål. Vår bedömning är därmed att delårsrapportens styrande effekt blir begränsad.

Att inget av fullmäktiges fem inriktningsmål är uppfyllt för delåret och endast ett prognosticeras vara uppfyllt för helåret ger svåra förutsättningar att bedöma om god ekonomisk hushållning uppnås. I den mån den delvis uppfyllda måluppfyllelsen beror på svårigheter att mäta fullmäktiges inriktningsmål bör kommunstyrelsen verka för att förbättra förutsättningarna, genom exempelvis bättre måtvärden, en tydligare nedbrytning av målen, eller bättre instruktioner i nämndernas målstyrning. Detta gäller även inom ramen för den nya styrmodell som är på väg att implementeras i kommunen.

De svåra förutsättningarna att bedöma god ekonomiska hushållning förstärks av mätningen av fullmäktiges tre finansiella mål. Två finansiella mål följs inte upp vid delåret, varav ett inte heller följs upp för helåret. Kommunstyrelsen bör verka för att uppsatta mål också kontinuerligt mäts och följs upp.

Umeå 19 oktober 2021

Johan Perols
Certifierad kommunal revisor

Johan Pettersson
Auktoriserad revisor

Petter Frizén
Verksamhetsrevisor